

Slovesný rod

Jaký je rozdíl mezi větami:

- Televize vysílá nový film.
- Nový film je vysílán televizí.

Rod činný

- co činí podmět
- **původce děje je podmět**
- př. V pekárně pečou výborné rohlíky.
Zedníci postavili nádhernou vilu.

Rod trpný

- vyjadřuje, co činí někdo jiný než podmět.
- **původce děje není podmět**
- Vyjádřen:
  - opisným tvarem trpným –
složeným z **příčestí trpného** a z tvaru slovesa **být**,
zřídka bývat.
  - př. ***Byl chválen, bude chválen.***
  - zvratnou podobou slovesa - tvarem 3. osoby činného
rodu se zvratným zájmenem se.
  - př. ***Vysílá se, vysílalo se.***

Rod činný a rod trpný

- Paní učitelka pochválila žáky.
- Žáci byli pochváleni paní učitelkou.

Jaký je rozdíl ve větách?

Pochválila x

byli pochváleni

- Paní učitelka **pochválila** žáky.
- Žáci **byli pochváleni** paní učitelkou.

ROD ČINNÝ

ROD TRPNÝ

**Vyhledejte věty, ve kterých se jedná o rod
činný a ve kterých o rod trpný:**

- Pražskou univerzitu založil roku 1348 Karel IV.
- Pražská univerzita byla založena roku 1348 Karlem IV.
- Kůň táhl těžký vůz.
- Těžký vůz byl tažen koněm.
- Hrad byl obléhán husity.
- Hrad obléhali husité.
- Město bylo dobyto nepřáteli.
- Město dobyli nepřátelé.

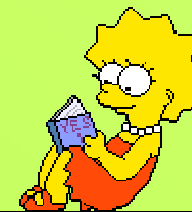
Řešení: Vyhledejte věty, ve kterých se jedná o rod
činný a ve kterých o rod trpný:

Činný rod modře

trpný rod hnědě

- Pražskou univerzitu založil roku 1348 Karel IV.
- Pražská univerzita byla založena roku 1348 Karlem IV.
- Kůň táhl těžký vůz.
- Těžký vůz byl tažen koněm.
- Hrad byl obléhán husity.
- Hrad obléhali husité.
- Město bylo dobyto nepřáteli.
- Město dobyli nepřátelé.

a) Slova v infinitivu převed'te do tvaru 3.
os., č.j., zp. ozn., č.min.:

<u>infinitiv</u>	<u>rodu činného</u>	<u>rodu trpného</u>
nést	nesl	byl nesen
rozčítit		
vařit		
hrát		
malovat		
vidět		
zahodit		

b) Utvořené slovesné tvary použijte ve větách

řešení

<u>infinitiv</u>	<u>rodu činného</u>	<u>rodu trpného</u>
nést	nesl	byl nesen
rozčítit	rozčítal	byl rozčítán
vařit	vařil	byl vařen, se vařil
hrát	hrál	byl hrán, se hrál
malovat	maloval	byl malován
vidět	viděl	byl viděn
zahodit	zahodil	byl zahozen

Nahrad'te infinitiv slovesa přičestím trpným:

- Předseda byl /zvolit/ jednomyslně.
  - Prach z ulic byl /smýt/ deštěm.
  - Host byl srdečně/přivítat/.
  - Chlapci byli /skrýt/ ve stohu slámy.
  - Staré kovové předměty byly /odvézt/do sběrný.
  - Starý papír bude /odevzdat/ ve škole.
  - V závodě na 1500 m byl /vytvořit/ nový rekord.
  - Okno bylo /rozbít/ průvanem.
  - Děvčátko bylo /vyvolat/ k tabuli.
- zvolen
  - smyt
  - přivítán
  - skryti
  - odvezeny
  - odevzdán
  - vytvořen
  - rozbito
  - vyvoláno

Převeďte slovesa ve větách do trpného rodu:

- Příspěvek vytiskli větším písmem.
- Obžalovaného zprostiti veškeré viny.
- Parkoviště přemístili před stadion.
- Malé ryby vypustili do rybníka.
- Škodu nám nahradila pojišťovna.
- Knihu poškodil nešetrný čtenář.
- Pro stanování vyhradili místo u řeky.
- Dovolenu pokazily časté deště.
- Příspěvek byl vytištěn větším písmem.
- Obžalovaný byl zproštěn veškeré viny.
- Parkoviště bylo přemístěno před stadion.
- Malé ryby byly vypuštěny do rybníka.
- Škoda nám byla nahrazena pojišťovnou.
- Kniha byla poškozena nešetrným čtenářem.
- Pro stanování bylo vyhrazeno místo u řeky.
- Dovolená byla pokažena častými dešti.

Je to správně ?

SLOVESNÝ ROD

ČINNÝ :

Babička pletla celý večer.

Knihy se půjčují odpoledne.

Je budována nová kanalizace.

Ten dům postavil můj otec.

Letos se nosí dlouhé šály.

TRPNÝ :

Dnes byla svolána schůze.

Bylo rozhodnuto včas.

Vítr vyvrátil veliký strom.

My tu chalupu koupíme.

Nejdřív jsme šli do kina.

Zápis: Slovesný rod

Slovesný rod

činný – podmět je činitelem děje

- Učitel *pochválil* žáka.

- Město *dobyli* nepřátelé.

trpný – podmět není původcem děje

- Žák *byl* pochválen.

- Město *bylo* dobyto nepřáteli.

Tvoření rodu trpného

a) **opisný tvar**

dům

je

byl

bude

tvar slovesa být + příčestí trpné

postaven

b) **zvrtná podoba**

(oběd)

se

vaří

(schůzka)

se

koná

zvrtné se + tvar 3. os.